

УДК 378\748;168;7

DOI: 10.31376/2410-0897-2021-3-47-182-190

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ТА СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ФОРМУВАННЯ ТРУДОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ОСВІТНЬОЇ ІНКЛЮЗІЇ

Пісняк Валентина Степанівна

аспірантка, викладачка кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі
факультету початкової освіти

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

e-mail: valyapisnyak70@gmail.com

ORCID ID: 0000-7833-9192

У статті репрезентовано авторське бачення педагогічних умов та структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії. Резюмовано, що розроблена в межах дослідження модель – це органічна впорядкованість мети, змісту і технології професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії. Узгодження всіх її компонентів спрямовано на створення спеціальних умов для досягнення кінцевого результату – готовності майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії, що підпорядковується системі дидактичних вимог. До педагогічних умов підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії віднесено такі фактори: забезпечення професійної мотивації майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії; поєднання інноваційних і традиційних методів у професійній підготовці майбутніх педагогів для підвищення рівня готовності застосовувати набуті знання у процесі формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії; розширення діапазону професійних умінь і навичок майбутніх учителів початкової школи засобами проєктних технологій; організація самоосвітньої діяльності майбутніх учителів.

Ключові слова: модель, структурно-функціональна модель, педагогічні умови, майбутні вчителі початкової школи, трудові компетентності, молодші школярі, освітня інклюзія.

Постановка проблеми. В умовах постійних змін тенденцій економічного та соціального формування держави триває пошук найбільш оптимальних моделей безперервного формування особистості майбутнього вчителя початкової школи. Сьогодні професіонал відіграє важливу соціальну роль як фахівець з високим рівнем знань, умінь і навичок у певній галузі, зокрема, веде мову про інклюзивну освіту. Він зобов'язаний постійно самовдосконалюватися, підвищувати свою професійну майстерність, досягати власних вершин у становленні як кваліфікованого представника обраного ним фаху. Тому сьогодні серед завдань вищої школи виокремлюється необхідність формування у майбутніх учителів початкової школи готовності до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії.

На етапі реформування сучасної вищої школи в педагогічних дослідженнях, пов'язаних з проблемами вдосконалення функціонування педагогічних систем і підвищення ефективності освітнього процесу, одним з аспектів, що викликають найбільший інтерес, є виявлення, обґрунтування і перевірка педагогічних умов, які забезпечують успішність професійного навчання. Припускаємо, що професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи готовності до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії має відбуватися за наявності таких педагогічних умов, які повинні враховувати кінцеву мету навчання у ЗВО – формування готовності до майбутньої фахової діяльності, що у своїй структурі містить не тільки професійно важливі якості й уміння, але й спрямованість студента на самовдосконалення.

Водночас вивчення проблеми підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії передбачало застосування методу конструювання (моделювання) структурно-логічної схеми моделі, що відтворює передбачуваний процес.

Аналіз останніх досліджень та публікацій засвідчує доцільність теоретичного

обґрунтування педагогічних умов та структурно-функціональної моделі досліджуваного педагогічного явища чи процесу. Так, наприклад, К. Бовкуш [1] розробив модель формування готовності майбутнього вчителя початкової школи до взаємодії учнів в умовах інклюзивного навчання. Тоді як Ю. Бойчук [2] вивчав загальні концептуальні аспекти моделювання процесу формування інклюзивної компетентності майбутнього вчителя основ здоров'я. Своєю чергою, І. Демченко [3] виокремив теоретичні і методичні засади моделювання процесу підготовки майбутнього вчителя початкових класів до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти [3]. У напрацюваннях О. Кучерук [4], З. Ленів [5], А. Міненко [6], І. Оралканової [7], Н. Федорової [8], В. Хитрюк [9], Ю. Шумиловської [10] відображено методологічні засади створення моделей професійної підготовки мабутніх педагогів до роботи в умовах освітньої інклюзії. Разом з тим питання розроблення педагогічних умов та структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх учителів початкової школи готовності до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії не знайшло належного відображення в сучасній науковій літературі.

Тому **метою** статті є репрезентування результатів дослідницьких дій у напрямі виокремлення педагогічних умов та проектування структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії.

Виклад основного матеріалу. Метод моделювання відіграє одну з ключових ролей у здійсненні системного аналізу будь-якої освітньої системи, оскільки дає змогу представляти і трансформувати об'єкти, явища, процеси, оперувати ними, визначати стійкі властивості, виокремлювати їх сутнісні аспекти та піддавати їх серйозному логічному аналізу.

Основні ідеї педагогічного моделювання представлені, як резюмує І. Оралканова [7], у дослідженнях В. Ягупова, В. Ясвина, Є. Юдината ін. Педагогічне моделювання у загальному розумінні тлумачать як розроблення цілей створення педагогічних систем, процесів, ситуацій і основних шляхів їх реалізації. Водночас сучасні автори [3] підкреслюють важливість створення цільових моделей як початку формування творчості вчителя [3, с. 97]. Тобто моделювання передбачає створення різного роду моделей. Як зазначає І. Оралканова, «моделювання – це процес вивчення будови і властивостей оригіналу за допомогою моделі» [7, с. 64], тому вона дає змогу навчитися керувати об'єктом, перевіряючи різні варіанти управління на моделі цього об'єкта.

Модель – це особлива форма абстракції, в якій істотні відносини об'єкта закріплені у зв'язках, що наочно сприймаються і демонструються; це своєрідна єдність одиничного і загального, де на перший план висувається загальне, істотне. Модель як проміжна ланка між висунутими теоретичними положеннями та їх перевіркою в реальному педагогічному процесі має багато різновидів: теоретична, факторно-критеріальна, модель навчання, модель професійної діяльності, змістова, формальна тощо [11, с. 116].

Найбільш поширеною в педагогічних дослідженнях є змістова модель, що відображає ідеї певної концепції, тобто є концептуальною. Побудова моделі передбачає створення штучного зразка певного об'єкта, який відображає структуру, властивості, функції, зв'язки і відносини між елементами цього об'єкта. Проектування процесу підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії вимагає інноваційних підходів до її побудови та створення нових моделей. Тому цілком погоджуємося з думкою В. Хитрюк [9], котра підкреслює, що нині виникає нагальна потреба створення проміжної ланки між навчальною та професійними видами діяльності – квазіпрофесійної, тобто такого виду діяльності студента, який би був навчальним за своєю формою і професійним за змістом і передбачав трансформацію змісту і форм навчальної діяльності в адекватні їм гранично узагальнені зміст і форми професійної діяльності [9].

Педагогічний зміст моделі полягає у виявленні актуальних і перспективних завдань навчально-виховного процесу, вивченні та науковому обґрунтуванні умов можливого зближення між ймовірними, очікуваними і бажаними змінами в процесі підготовки майбутніх учителів початкової школи готовності до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії. Перш ніж розпочати моделювання, визначено його межі,

де об'єктом моделювання є процес професійної підготовки вчителів початкової школи, а предметом – авторська методика підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії. Розроблення структурно-функціональної моделі здійснювалася у декілька етапів.

Перший етап розробки структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії передбачав:

- 1) аналіз і узагальнення наявних відомостей про досліджуваний об'єкт у філософській, медичній, психолого-педагогічній літературі з теми дослідження;
- 2) спостереження за реальним освітнім процесом у педагогічних ЗВО України з метою виявлення його можливостей у підготовці майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії;
- 3) розроблення поняттєвої моделі на основі використання методологічних закономірностей, принципів і категорій (діяльнісний, особистісно зорієнтований, індивідуально-творчий підходи, структура освітнього процесу).

Другий етап моделювання (етап трансформації поняттєвої моделі в структурну) передбачав вирішення таких завдань:

- 1) визначення основних структурних одиниць готовності майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії та її складових елементів;
- 2) виявлення сукупності зв'язків між компонентами готовності майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії та характеру їхньої взаємодії;
- 3) створення наочної схеми структурно-функціональної моделі процесу майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії.

Кінцевим результатом цього етапу передбачалося розроблення структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії (рис. 1). Конструюючи теоретичну модель, урахували основні тенденції формування сучасної професійної педагогічної освіти, які розглядаються як концептуальні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Логіка побудови структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії узгоджувалась зі структурою цієї діяльності і відображає її значущі характеристики, які, на думку І. Демченко, охоплюють: цільові установки і цінності, відображають уявлення майбутніх учителів про процес застосування сучасних інформаційних технологій в освіті дітей з особливими потребами, зміст цієї роботи, способи її здійснення, результат, контроль і аналіз результатів [3]. Спираючись на окреслену структуру діяльності, передбачалося, що в структурній моделі будуть відображені основні ознаки, структурно-функціональні та причинно-наслідкові зв'язки між елементами аналізованих процесів підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії.

У структурно-функціональній моделі відображено мету дослідження: підготовка майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії, для досягнення якої у процесі діяльності необхідно вирішити кожне з поставлених завдань, зокрема:

- формування в майбутніх учителів сукупності знань про особливості формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії;
- розвиток у студентів потреби опанування вміннями та навичками використання сучасних педагогічних технологій в інклюзивному навчанні з метою формування трудових компетентностей молодших школярів;
- ознайомлення майбутніх учителів початкової школи з потенційними можливостями

педагогічних інновацій, що забезпечують активізацію, інноватизацію освітнього процесу в інклюзивному середовищі школи;

– залучення студентства до оволодіння способами і засобами, методами, прийомами застосування інноваційних педагогічних технологій в інклюзивному навчанні молодших школярів задля формування в них трудових компетентностей тощо.

Рис. 1. Структурна модель підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії

Методологічним орієнтиром дослідження є сукупність теоретико-методологічних підходів, що є аксіоматичною базою і науковою платформою дослідження. На цій основі визначаються принципи, методи і дослідницька позиція, створюючи певну гносеологічну цілісність: системний, компетентнісний, діяльнісний, особистісно зорієнтований, індивідуально-творчий підходи.

Розроблена в межах дослідження модель – це органічна впорядкованість мети, змісту і технології професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії. Узгодження всіх її компонентів спрямовано на створення спеціальних умов для досягнення кінцевого результату – готовності майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії, що підпорядковується системі дидактичних вимог, тобто принципам навчання, серед яких виокремлюємо *загальнопедагогічні принципи* (науковості, системності, доступності, принцип гуманізації, наукового забезпечення, системності, цілісності, мультидисциплінарності та ін.); *специфічні принципи* (принцип прийняття соціальної моделі інвалідності в якості пріоритетної, превентивної адаптації майбутніх педагогів до нових умов професійно-педагогічної діяльності та ін.).

Окреслені загальнодидактичні та специфічні принципи, реалізовані в професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи, продемонстрували можливість використання авторського тренінгу «Підготовка майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії». Дотримання означених принципів у професійній підготовці вчителів початкової школи підвищує її ефективність та є основою цілеспрямованої організації та функціонування педагогічного процесу.

Реалізація структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії зумовлена ефективністю визначених педагогічних умов.

Для виявлення педагогічних умов дослідження було проаналізовано праці багатьох науковців, щоб визначитися з сутністю поняття «педагогічна умова». Зокрема, науковці зазначають, що «ефективність педагогічного процесу закономірно залежить від умов, у яких він відбувається» [9]. У довідковій літературі надаються різні тлумачення поняття «умова», які мають багато спільного. Так, «умова» розглядається як обставина, від якої щось залежить і за якої щось відбувається; вимога, що висувається до виконання певних дій; правило, яке встановлюється в певній сфері життя або діяльності [8].

Науковці визначають термін «педагогічна умова» як певну обставину чи обстановку, яка впливає (прискорює чи гальмує) на формування та розвиток педагогічних явищ, процесів, систем. Водночас «обставина» характеризується як сукупність умов, за яких трансформується досліджуване явище [7, с. 126]. У нашому дослідженні таким явищем є процес підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії, що оптимізується завдяки реалізації сукупності педагогічних умов.

У цьому контексті слушним є визначення педагогічних умов, за І. Демченко, як обставин, від яких залежить та в яких відбувається цілісний розвиток фахівців, що опосередковується активністю особистості, групою людей [3, с. 98]. Нам імпонує думка сучасних науковців, котрі під педагогічними умовами розуміють чинники, що впливають на процес досягнення мети, при цьому поділяють їх на: а) зовнішні: позитивні взаємини викладача і студента; об'єктивність оцінки навчального процесу; місце навчання, приміщення, клімат тощо; б) внутрішні (індивідуальні): індивідуальні властивості студентів (стан здоров'я, властивості характеру, досвід, уміння, навички, мотивація тощо) [2, с. 150–153].

У визначенні оптимальних педагогічних умов для проведення експериментального дослідження враховувалася думка науковців (М. Дьяченко, Л. Кандилович, і В. Пономаренко та ін.), котрі виокремлюють зовнішні та внутрішні педагогічні умови: мотивацію, оцінку та самооцінку результатів своєї діяльності, прогнозування результатів, уміння визначити свій

рівень сформованості готовності, розглядають обставини діяльності, зміст і завдання.

Отже, в контексті нашого дослідження під педагогічними умовами підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії розуміємо сукупність зовнішніх і внутрішніх взаємозалежних чинників освітнього середовища, від ефективної реалізації яких залежить рівень готовності студентів до ефективного здійснення окресленого аспекту професійної діяльності.

Було враховано, що педагогічні умови – це структурна оболонка реалізації педагогічних моделей. Оскільки структура готовності майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії розглядається як певна педагогічна модель, яку доцільно враховувати в освітньому процесі ЗВО, то було зроблено припущення, згідно з яким кожен педагогічну умову доцільно спрямовувати на формування певного компонента готовності майбутніх педагогів.

Тому в експериментальному дослідженні було визначено сукупність педагогічних умов, які сприятимуть формуванню готовності майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії. Такими у контексті дослідження визначено:

- 1) забезпечення професійної мотивації майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії;
- 2) поєднання інноваційних і традиційних методів у професійній підготовці майбутніх педагогів для підвищення рівня готовності застосовувати набуті знання у процесі формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії;
- 3) розширення діапазону професійних умінь і навичок майбутніх учителів початкової школи засобами проєктних технологій;
- 4) організація самоосвітньої діяльності майбутніх учителів.

Педагогічний супровід у підготовці майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії з метою реалізації визначених педагогічних умов співвідносився зі структурою власне процесу отримання студентами знань (сприйняття, осмислення, запам'ятовування та оволодіння), практичних умінь і навичок, ціннісних установок на саморозвиток і охоплював кілька напрямів.

У процесі імплементації розробленої в межах дослідження моделі, комплексної реалізації всіх напрямів педагогічного супроводу всі методи навчання умовно розподілено на чотири групи. До першої групи віднесено методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (лекції, бесіди, роз'яснення, диспути), до другої – методи стимулювання навчальної діяльності студентів (проблемний виклад знань, метод творчих доповідей, оцінка та аналіз педагогічних ситуацій, доручення, створення виховних ситуацій), до третьої групи увійшли методи науково-дослідної діяльності (мозковий штурм, змагання, дослідження фізичної та професійної підготовленості тощо), четверту групу становили методи контролю і самоконтролю навчання (педагогічні спостереження, опитування, аналіз результатів суспільно-корисної роботи тощо).

У структурно-функціональній моделі відображено, що з урахуванням наукових підходів, на основі дотримання окреслених принципів, на засадах яких у чотирьох напрямках (інформаційний, пізнавальний, діяльнісний, рефлексивний) реалізуються педагогічні умови підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії, у студентів формуються мотиваційний, когнітивний, конативний та рефлексивний компоненти означеної готовності. У структурно-функціональній моделі відображено органічний зв'язок між чотирма рівнями досліджуваної готовності: високий, достатній, задовільний, низький. За умови сформованості низького, базового рівня викладач має змогу повернутися до означеної в структурній моделі мети і зосередити увагу на більш цілеспрямованій реалізації педагогічних умов. У структурній моделі визначено результат досягнення мети – готовність майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії.

Висновки. Таким чином, розроблену структурно-функціональну модель підготовки

майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії розглядаємо як структурно-логічну схему, яка відображає цілеспрямований педагогічний процес з поетапною організацією діяльності викладача, внутрішньою логікою формування знань, умінь і навичок студентів і визначенням перспектив їхнього самоформування щодо застосування інноваційних педагогічних технологій у трудовій освіті дітей з особливими потребами. До педагогічних умов підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії віднесено такі фактори: забезпечення професійної мотивації майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії; поєднання інноваційних і традиційних методів у професійній підготовці майбутніх педагогів для підвищення рівня готовності застосовувати набуті знання у процесі формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії; розширення діапазону професійних умінь і навичок майбутніх учителів початкової школи засобами проєктних технологій; організація самоосвітньої діяльності майбутніх учителів.

Перспективи подальших наукових розвідок полягають в обґрунтуванні методики реалізації виокремлених педагогічних умов підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування трудових компетентностей молодших школярів в умовах освітньої інклюзії в освітньому процесі педагогічного ЗВО.

Список використаної літератури

1. Бовкуш К. П. Модель формування готовності майбутнього вчителя початкової школи до взаємодії учнів в умовах інклюзивного навчання. *Пед. науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. № 6. С. 67–74.
2. Бойчук Ю. Д. Інклюзивна компетентність майбутнього вчителя основ здоров'я: монографія. Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2015. 117 с.
3. Демченко І. І. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутнього вчителя початкових класів до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04; 13.00.03. Умань, 2016. 46 с.
4. Кучерук О. Інклюзивна компетентність майбутнього вчителя основ здоров'я як результат його підготовки до професійної діяльності в умовах інклюзивного навчання. *Наук. зап. Кіровоград. держ. пед. ун-ту ім. Володимира Винниченка. Серія: Пед. науки*. 2013. Вип. 121 (1). С. 109–112.
5. Ленів З. П. Підготовка висококваліфікованих кадрів для забезпечення якісної освіти дітям з порушеннями психофізичного формування: інклюзивний аспект. *Рідна школа*. 2014. № 7. С. 16–17.
6. Міненок А. Психолого-педагогічні аспекти професійного самоформування майбутнього вчителя початкової школи в умовах впровадження інклюзивної освіти. *Педагогіка і психологія проф. освіти*. 2016. № 3. С. 69–79.
7. Оралканова И. А. Формирование готовности учителей начальных классов к работе в условиях инклюзивного образования: дисс. ... д-ра философии: 6D010300. Алматы, 2014. 163 с.
8. Федорова Н. В. Гуманістична взаємодія як основа підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*: зб. наук. пр. 2014. Вип. 10. С. 42–45.
9. Хитрюк В. В. Формирование инклюзивной готовности будущих педагогов в условиях высшего образования: дисс. ... д-ра пед. наук: 13.00.08. Калининград, 2015. 390 с.
10. Шумиловская Ю. В. Подготовка будущего учителя к работе с учащимися в условиях инклюзивного образования: дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.08. Шуя, 2011. 126 с.
11. Щекотилина Н. Ф. Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів фізичної культури до індивідуальної роботи з учнями в умовах інклюзії: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Одеса, 2019. 260 с.

PEDAGOGICAL CONDITIONS AND STRUCTURAL-FUNCTIONAL MODEL OF VOCATIONAL TRAINING OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS FOR BUILDING LABOR COMPETENCIES OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS IN TERMS OF EDUCATIONAL INCLUSION

Pisniak Valentyna

Postgraduate Student, Lecturer at the Department of Professional Methods and Innovative Technologies in Primary School
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

Introduction. *In conditions of constant changes in tendencies of economic and social development of state there is a search for the most optimal models of the continuous development of personality of future primary school teacher.*

Purpose. *The article presents the author's view of the pedagogical conditions and structural-*

functional model of vocational training of future primary school teachers for building labor competencies of primary school students in terms of educational inclusion.

Methods. *Both theoretical and emoirical methods are used in thr research. In particular, methods of analysis, synthesis, abstraction, systematization, comparative method and method of observation.*

Results. *It has been summarized that the model is a special form of abstraction, in which the essential relations of the object are fixed in the connections that are visually perceived and demonstrated; this is a kind of unity of the singular and the general, where the general, the essential comes to the fore. The model as an intermediate link between the proposed theoretical positions and their verification in real pedagogical process have many types: theoretical, factor and criterial, learning model, model of professional activity, content, formal etc. It has been resumed that the developed within the research model – is an organic orderliness of purpose, content and technology of vocational training of future primary school teachers for tbuilding labor competencies of primary school students in terms of educational inclusion.*

Originality. *The coordination of all its components is directed to creating special conditions for achieving the final result – readiness of future primary school teachers for building labor competencies of primary school students in the conditions of educational inclusion, which is subject to a system of didactic requirements. Implementation of the structural-functional model of vocational training of future primary school teachers for building labor competencies of primary school student in the conditions of educational inclusion is caused by the effectiveness of certain pedagogical conditions.*

To identify the pedagogical conditions of the research, the works of many scientists have been analyzed for determining the essence of the concept of «pedagogical condition». In the context of research under the pedagogical conditions of vocational training of future primary school teachers for building labor competencies of primary school students in the conditions of educational inclusion is understood a complex of external and internal interdependent factors of the educational environment, on the effective implementation of which depends the level of readiness of students for the effective implementation of the outlined aspect of professional activity.

It has been taken into account that pedagogical conditions – is the structural shell of implementation of pedagogical models. Since the structure of readiness of future primary school teachers for building labor competencies of primary schoolc students in the conditions of educational inclusion is considered as a certain pedagogical model that is advisable to be taken into account in the educational process of the IHE, the assumption has been made that each pedagogical condition should be directed for building a certain component of readiness of future teachers.

Conclusion. *The pedagogical conditions of vocational training of future primary school teachers for building labor competencies of primary school students in the conditions of educational inclusion include the following factors: providing professional motivation of future primary school teachers for building labor competencies of primary school students in the conditions of educational inclusion; combining the innovative and traditional methods in vocational training of future pedagogues for increasing the level of readiness to apply the obtained knowledge in the process of building competencies of primary school students in the conditions of educational inclusion; expanding the range of professional abilities and skills of future primary school teachers by means of project technologies; organizing self-educational activities of future teachers.*

Key words. *model, structural-functional model, pedagogical conditions, future primary school teachers, labor competencies, primary school students, educational inclusion.*

References

1. Bovkush K. P. (2015). Model formuvannia hotovnosti maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly do vzaiemodii uchniv v umovakh inkliuzyvnogo navchannia [Model of formation of readiness of the future primary school teacher for interaction of pupils in the conditions of inclusive training]. *Ped. nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnologii – Ped. sciences: theory, history, innovative technologies*, 6, 67–74. [in Ukrainian]
2. Boichuk Yu. D. (2015). *Inklyuzyvna kompetentnist maibutnoho vchytelia osnov zdorovia : monohrafiia [Inclusive competence of the future teacher of basics of health]*. Kharkiv: KhNPU im. H. S. Skovorody. [in Ukrainian]
3. Demchenko I. I. (2016). *Teoretychni i metodychni zasady pidhotovky maibutnoho vchytelia pochatkovykh klasiv do profesiinoi diialnosti v umovakh inkliuzyvnoi osvity [Theoretical and methodical principles of preparation of the future teacher of initial classes to professional activity in the conditions of inclusive education]*. (Candidate's thesis). Uman. [in Ukrainian]

4. Kucheruk O. (2013). Inkluzivna kompetentnist maibutnoho vchytelia osnov zdorovia yak rezultat yoho pidhotovky do profesiinoi diialnosti v umovakh inkluzyvnoho navchannia [Inclusive competence of the future teacher of basics of health as a result of his preparation for professional activity in the conditions of inclusive education]. *Nauk. zap. Kirovohrad. derzh. ped. un-tu im. Volodymyra Vynnychenka – Kirovohrad. state ped. un-tu them. Volodymyr Vinnychenko*, 121 (1), 109–112. [in Ukrainian]
5. Leniv Z. P. (2014). Pidhotovka vysokokvalifikovanykh kadriv dlia zabezpechennia yakisnoi osvity ditiam z porushenniamy psykhofizychnoho rozvytku: inkluzyvnyi aspekt [Training of highly qualified personnel to provide quality education for children with psychophysical disorders: an inclusive aspect]. *Ridna shkola – Native school*, 7, 16-17. [in Ukrainian]
6. Minenok A. (2016). Psykholoho-pedahohichni aspekty profesiinoho samorozvytku maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly v umovakh vprovadzhenntia inkluzyvnoi osvity [Psychological and pedagogical aspects of professional self-formation of the future primary school teacher in the implementation of inclusive education]. *Pedahohika i psykholohiia prof. osvity – Pedagogy and psychology prof. education*, 3, 69–79. [in Ukrainian]
7. Oralkanova Y. A. (2014). Formyrovanye hotovnosti uchyteliei nachalnukh klassov k rabote v uslovyakh ynkliuzyvnoho obrazovanyia [Formation of readiness of teachers of initial classes to work in the conditions of inclusive education]. (*Candidate's thesis*). Almatu. [in Russian]
8. Fedorova N. V. (2014). Humanistychna vzaiemodiia yak osnova pidhotovky maibutnykh pedahohiv do profesiinoi diialnosti v umovakh inkluzyvnoi osvity [Humanistic interaction as a basis of preparation of future teachers for professional activity in the conditions of inclusive education]. *Onovlennia zmistu, form ta metodiv navchannia i vykhovannia v zakladakh osvity – Updating the content, forms and methods of teaching and education in educational institutions*, 10, 42–45. [in Ukrainian]
9. Khytriuk V. V. (2015). Formyrovanye ynkliuzyvnoi hotovnosti budushchykh pedahohov v uslovyakh vusshoho obrazovanyia [Formation of inclusive readiness of future teachers in the conditions of higher education. (*Candidate's thesis*). Kalynynhrad. [in Russian]
10. Shumylovskaia Yu. V. (2011). Podhotovka budushcheho uchytelia k rabote s uchashchymysia v uslovyakh ynkliuzyvnoho obrazovanyia [Preparation of the future teacher for work with pupils in the conditions of inclusive education]. (*Candidate's thesis*). Shuia. [in Russian]
11. Shchekotylyna N. F. (2019). Pedahohichni umovy pidhotovky maibutnykh uchyteliv fizychnoi kultury do indyvidualnoi roboty z uchniamy v umovakh inkluziії [Pedagogical conditions of preparation of future teachers of physical culture to individual work with pupils in the conditions of inclusion]. (*Candidate's thesis*). Odesa. [in Ukrainian]

Отримано редакцією 27.11.2021 р.

УДК 37.091.12-051: 005.336.5/621.3

DOI: 10.31376/2410-0897-2021-3-47-190-200

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ТЕХНІКІВ-ЕЛЕКТРИКІВ У КОЛЕДЖАХ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ

Ярош Любов Василівна

аспірантка

Інститут професійно-технічної освіти НАПН України

e-mail: lyubovyarosh@ukr.net

ORCID ID: 0000-0002-7150-9053

У статті визначено комплекс педагогічних умов формування фахової компетентності майбутніх техніків-електриків у коледжах аграрного профілю. Для досягнення поставленої мети й вирішення завдань дослідження було використано методи дослідження: теоретичні – аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми; аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення – для вивчення та обґрунтування педагогічних умов формування фахової компетентності майбутніх техніків-електриків у коледжах аграрного профілю. У результаті проведеного дослідження було сформульовано й обґрунтовано педагогічні умови формування фахової компетентності майбутніх техніків-електриків у коледжах аграрного профілю: відбір та структурування змісту робочих навчальних програм дисциплін відповідно результатам навчання, задекларованим в освітніх стандартах; цілеспрямований розвиток критичного мислення студентів, здатностей майбутніх техніків-електриків до креативного розв'язання проблем щодо розрахунку, проєктування та експлуатації електротехнічного устаткування; запровадження системи форм організування навчання, у якій педагогічно доцільно поєднуються інформаційно-репродуктивні і проблемно-пошукові моделі педагогічної взаємодії; домінування технологій контекстового навчання, імітаційного моделювання у професійній підготовці техніків-електриків; об'єктивне оцінювання якості підготовки техніків-електриків на всіх етапах опанування освітньо-професійної програми.

Ключові слова: педагогічні умови, фахова компетентність, майбутні техніки-електрики, коледжі аграрного профілю.